

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра української філології та славістики

ЗАТВЕРДЖУЮ

Ректор

Васько Р. В.

(ПІБ)

«14» вересня 2020 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ЕТНОЛІНГВІСТИКА: ЗДОБУТКИ, ПРОБЛЕМИ, ПЕРСПЕКТИВИ

(назва навчальної дисципліни)

напрямок підготовки	доктор філософії
галузь знань	03 Гуманітарні науки
спеціальність	035 Філологія
освітньо-наукова програма	Філологія у вимірах сьогодення: мовознавство, літературознавство, перекладознавство
статус дисципліни	дисципліна вільного вибору аспіранта

Форма навчання денна, вечірня, заочна

Навчальний рік 2020 – 2021

Семестр 2

Кількість кредитів ЄКТС – 3

Мова навчання – українська

Форма підсумкового контролю – залік

Розробник:

Баган Мирослава Петрівна, доктор філологічних наук, професор, професор кафедри української філології та славістики КНЛУ.

Рецензенти:

Валюх З. О., доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри української філології та славістики КНЛУ.

Кислюк Л. П., доктор філологічних наук, старший науковий співробітник відділу лексикології, лексикографії та структурно-математичної лінгвістики Інституту української мови НАНУ.

Схвалено на засіданні кафедри української філології та славістики, протокол № 1 від «27» серпня 2020 р.

Завідувач кафедри

(підпис)

Валюх З. О.

(ПІБ)

Схвалено на засіданні вченої ради університету, протокол № 3 від «14» вересня 2020 р.

Голова вченої ради

(підпис)

Васько Р. В.

(ПІБ)

1. Мета вивчення дисципліни:

сприяти *формуванню в аспірантів системи наукових знань* про теоретичні засади та науково-пізнавальні можливості етнолінгвістики, *розширити їхній дослідницький апарат* за рахунок застосування етнолінгвістичних методів дослідження; сприяти *розширенню загального культурного світогляду* аспірантів, *усвідомленню ними необхідності ґрунтовніше й глибше вивчати культурне тло мовних явищ*; розвивати інтерес до етномаркованих мовних фактів, *формуючи здатність самостійно* планувати і вирішувати завдання власного професійного та особистісного розвитку; *удосконалити* професійні і особистісні якості аспірантів, необхідні для науково-дослідної та викладацької діяльності.

2. Загальний обсяг (відповідно до робочого навчального плану):

3 кредити ЄКТС; 90 год., зокрема:

	Денна/вечірня форма навчання	Заочна форма навчання
лекції	20 год.	6 год.
семінарські заняття		
практичні заняття	10 год.	4 год.
консультації	–	
самостійна робота	60 год.	80 год.

3. Передумови до вивчення або вибору навчальної дисципліни:

3.1. *Знати*: основні категорії і поняття фольклористики, фразеології, лексики, когнітивної лінгвістики.

3.2. *Вміти*: використовувати в професійній діяльності знання про етномарковані одиниці української культури, володіти методами дослідження паремій, етнічно маркованої лексики, установлювати зв'язки між різними галузями мовознавчої науки.

Для успішного освоєння дисципліни аспіранти повинні володіти знаннями в галузі лексикології, фразеології, культурології, фольклору. Знання та навички, отримані в результаті вивчення цих курсів, формують необхідну базу для опанування курсу «Етнолінгвістика: здобутки, проблеми, перспективи» і мають високий ступінь кореляції з ним.

4. Анотація навчальної дисципліни.

Дисципліна «**Етнолінгвістика: здобутки, проблеми, перспективи**» належить до переліку дисциплін вільного вибору аспіранта. Вона спрямована на поглиблення і систематизацію знань аспірантів про процеси категоризації й концептуалізації світу, репрезентовані у мовному просторі як генераторі й інтегративному носієві універсальної та ідіоетнічної інформації, смислове ядро якої генетично пов'язане з концептосферою української лінгвокультури, етнічними образами, міфологемами, архетипами, національними символами й ціннісно-смисловою парадигмою української ментальності. Курс сприяє розширенню світогляду аспірантів та їхніх професійних умінь, спонукає до поглибленого, ретроспективного вивчення мовних явищ у тісному зв'язку з психологією, аксіологією, культурологією, народознавством. Курс дає змогу аспірантам опанувати специфіку лінгвальних одиниць в епідигматиці мовної свідомості, що зберігає образ світу, сформований у соціально-культурних аналах історичної пам'яті народу як аксіологічний інваріант етнолінгвістичної моделі «мова – нація – культура». Навчально-методичні матеріали спрямовані на осмислення аспірантами національних ментально-лінгвальних комплексів у світлі єдиного етнокультурного простору, який моделює фрагменти українськомовної картини світу.

Курс охоплює один організаційний модуль і два змістовних модулі. У першому змістовому модулі аспіранти отримують відомості про етнолінгвістику як науку, що межує з культурологією, етнологією, етнографією, соціологією та іншими царинами гуманітарного знання. Об'єктом вивчення є *предмет, завдання, мета, джерельна база етнолінгвістики*. Багато уваги приділено з'ясуванню *теоретико-методологічних засад етнолінгвістики*. Схарактеризовано методологію та здобутки вітчизняної та закордонних етнолінгвістичних шкіл. Окреслено *проблематику етнолінгвістики*, її значущість для сучасного глобалізованого суспільства.

Другий змістовий модуль присвячений аналізу етнолінгвістичної культури, ролі рідної мови в житті етносу, нації та окремої людини. Відомості про *прикладні аспекти етнолінгвістичної проблематики* розглядаються в умовах посилення інтересу до тріади «мова – нація – культура», що детерміновано низкою чинників: соціокультурних, психоментальних. Інтерпретуються національно-культурні мовні утворення: *національно орієнтована лексика, етнофразеологія, пареміологія, фольклорні жанри, народна символіка*. Змістовий модуль розглядає сутність мови як відображення багатогранної моделі Всесвіту.

Модуль передбачає вивчення відомостей про концепт як одне з основних понять, розуміння цілісної картини світу, поєднання лінгвістичної й концептуальної картини світу на підставі аналізу мови етнотекстів. Курс спрямований на систематизацію уявлень аспірантів про українську *етнокультурну концептосферу* – сукупність специфічних для української лінгвокультурної спільноти концептів культури, які найповніше виражають її особливості. Узагальнюється значення етнолінгвістики у формуванні етносвідомості носія національної мови.

5. Компетентності аспірантів, визначені навчальною дисципліною (освітнім компонентом) «Етнолінгвістика: здобутки, проблеми, перспективи».

Компетентності аспірантів з навчальної дисципліни (освітнього компонента) «Етнолінгвістика: здобутки, проблеми, перспективи» базуються на *інтегральній, загальних і фахових компетентностях, визначених освітньо-науковою програмою «Філологія у вимірах сьогодення: мовознавство, літературознавство, перекладознавство»* для здобувачів вищої освіти третього (освітньо-наукового) рівня зі спеціальності 035 Філологія галузі знань 03 Гуманітарні науки:

1. Усвідомлення важливості наукових знань про етнічну маркованість мовних одиниць та уміння використовувати цю інформацію для підвищення комунікативної культури аспірантів, розширення їхнього світогляду за загальнофілологічної обізнаності, поглиблення власних наукових досліджень.

2. Здатність орієнтуватися у царині лінгвокультурології, володіти теоретико-методологічним апаратом етнолінгвістики

3. Здатність виявляти етнічну специфіку різнорівневого мовного та фольклорного матеріалу й використовувати її для поглиблення власних наукових пошуків.

4. Здатність аналізувати і описувати проблеми міжмовної та міжкультурної взаємодії на засадах етнолінгвістичного вектору дослідження.

5. Здатність прогнозувати зміни і динаміку мовних явищ на основі врахування їхнього історичного розвитку та культурної значущості.

6. Здатність застосовувати здобутки етнолінгвістики в сучасній діяльності науковця та освітянина, що дає змогу враховувати збережений у мовному матеріалі віковий етноментальний досвід у сучасному науковому дискурсі.

7. Здатність урізноманітнювати наукові пошуки, досліджувати різнорівневі мовні явища в контексті культурного буття нації.

8. Здатність цінувати й пропагувати лінгвокультурну інформацію, усвідомлювати духовну та культурну функцію мови, застосовувати її в науковій і освітянській діяльності.

9. Здатність налагоджувати та підтримувати контакти з представниками різних етнолінгвістичних шкіл, вільно обговорювати етнолінгвістичні проблеми, аргументувати власну думку.

10. Здатність ефективно використовувати у фаховій діяльності знання про етнічні стереотипи, культурні цінності та засади буття українців.

6. Результати навчання аспірантів з дисципліни (освітнього компонента) «Етнолінгвістика: здобутки, проблеми, перспективи».

Результати навчання аспірантів з дисципліни базуються на програмних результатах навчання, визначених освітньо-науковою програмою «Філологія у вимірах сьогодення: мовознавство, літературознавство, перекладознавство».

Таблиця 2

Матриця відповідності результатів навчання з дисципліни (освітнього компонента) «Етнолінгвістика: здобутки, проблеми, перспективи» програмним результатам навчання, визначених освітньо-науковою програмою

Результати навчання з дисципліни (освітнього компонента)	Програмні результати навчання							
	ПР Н1	ПР Н 2	ПР Н 3	ПР Н 4	ПР Н 13	ПР Н 14	ПР Н 15	ПР Н 16
1. Характеризувати теоретичні засади (концепції, категорії, принципи, основні поняття) етнолінгвістики, аналізувати, порівнювати різні напрями і школи.	+	+	+	+	+	+	+	+
2. Критично аналізувати та оцінювати етнолінгвістичні проблеми і пропонувати шляхи їх вирішення.	+	+	+	+	+	+	+	
3. Використовувати знання з української етнолінгвістики для підвищення комунікативної компетентності і комунікативної культури.	+	+	+	+	+	+	+	
4. Аналізувати мовний і фольклорний матеріал на основі знань про способи кодування культурної інформації в матеріальних і духовних надбаннях народу.	+	+	+	+	+	+	+	
5. Прогнозувати динаміку сприйняття культурно значущих вербальних надбань народу в сучасному суспільстві.	+	+	+	+	+	+	+	
6. Поєднувати методологію різних галузей мовознавства з метою цілісного й комплексного вивчення глибинних засад вербалізації дійсності, що визначають мовомислення українців у світовому комунікативному просторі.	+	+	+	+		+	+	
7. Планувати і вирішувати завдання, що стосуються вивчення процесів категоризації й концептуалізації світу, репрезентованих у мовному просторі як генераторі й інтегративному носієві універсальної та ідіоетнічної інформації.	+	+	+	+	+		+	
8. Демонструвати високий ступінь самостійності, обґрунтованості й концептуальності власних досліджень.			+	+			+	
9. Аналізувати сучасні мовні та суспільні процеси з урахуванням знань про концептосферу української лінгвокультури, етнічні стереотипи, міфологеми, архетипи, національні символи й ціннісно-сміслову парадигму української ментальності.	+	+	+	+		+		
11. Налагоджувати та підтримувати контакти з вітчизняними та закордонними етнолінгвістичними школами, брати участь у наукових заходах відповідної тематики, ефективно взаємодіяти з колегами в моно- та мультидисциплінарних командах.				+	+		+	
12. Застосовувати у фаховій діяльності норми і принципи української лінгвокультури, демонструвати й пропагувати повагу до національних ментально-лінгвальних комплексів у межах загальнолюдського комунікативного простору.		+	+	+		+	+	

7. Відповідність програмних результатів навчання, методів навчання та форм оцінювання з навчальної дисципліни (освітнього компонента) «Етнолінгвістика: здобутки, проблеми, перспективи».

Таблиця 3

Матриця відповідності програмних результатів навчання, методів навчання та форм оцінювання з навчальної дисципліни (освітнього компонента) «Етнолінгвістика: здобутки, проблеми, перспективи»

Програмні результати навчання	Методи навчання	Форми оцінювання
<p>ПРН 1. На основі системного наукового світогляду аналізувати складні явища суспільного життя, пов'язувати загальнофілософські проблеми з вирішенням завдань, що виникають у професійній та науково-інноваційній діяльності, застосовувати емпіричні й теоретичні методи пізнання.</p> <p>ПРН 2. Критично аналізувати та оцінювати основні класичні та новітні філологічні концепції, фундаментальні праці конкретної філологічної спеціалізації, глибоко розуміти теоретичні й практичні проблеми в галузі дослідження і пропонувати шляхи їх вирішення.</p>	<p><i>Загальнонаукові методи теоретичного пізнання:</i> аналіз, синтез, абстрагування, узагальнення.</p> <p><i>Технологія особистісно орієнтованого навчання</i></p> <p><i>Методи інтерактивного (комунікативного) і проблемного навчання</i></p>	<p>Індивідуальне і групове опитування.</p> <p>Експрес-контроль.</p> <p>Оцінювання роботи аспірантів в групах.</p>
<p>ПРН 3. Порівнювати і класифікувати різні наукові погляди у галузі дослідження, формулювати й обґрунтовувати власну наукову концепцію; критично аналізувати власні наукові досягнення і здобутки інших дослідників.</p>	<p><i>Методи навчання:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • групова дискусія, • ситуаційний аналіз (кейс-метод), аналіз літературних джерел, спостережень, інтерв'ю, презентація результатів виконаних досліджень. 	
<p>ПРН 4. Обирати адекватну предмету філологічного дослідження методологію, запроваджувати сучасні методи наукових досліджень для розв'язання широкого кола проблем і завдань у галузі філології.</p>		
<p><i>ПРН 13. Визначати мету власного наукового дослідження, генерувати нові ідеї, мислити абстрактно, адаптуватися до нових умов і ситуацій.</i></p>	<p><i>Індивідуальні завдання:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • комплексний етнолінгвістичний аналіз фольклорних текстів, • підбір культурно знакового матеріалу. • створення презентацій. 	<p>Оцінювання індивідуальних завдань аспірантів.</p> <p>Тематичне тестування.</p>
<p><i>ПРН 14. Формулювати фундаментальну наукову проблему в галузі філології (мовознавство, літературознавство, перекладознавство) та робочу гіпотезу з досліджуваної проблеми.</i></p>		<p>Модульна контрольна робота.</p>
<p><i>ПРН 15. Застосовувати принципи організації й проведення комплексних теоретичних і експериментальних досліджень в сфері філології (мовознавство, літературознавство, перекладознавство) з урахуванням відомих наукових розвідок, міжнародних стандартів і рекомендацій.</i></p>		<p>Залік.</p>

ПРН 16. Виявляти спільні та відмінні тенденції розвитку лінгвістики, літературознавства й перекладознавства.		
--	--	--

8. Система оцінювання результатів навчання (критерії оцінювання результатів навчання та засоби діагностики навчальних досягнень аспірантів)

Навчання аспірантів з дисципліни «Етнолінгвістика: здобутки, проблеми, перспективи» підлягає *вхідному, поточному, модульному та підсумковому (семестровому) контролю*. Механізм і критерії оцінювання оприлюднює кафедра української філології та славістики на своєму сайті та інформаційному стенді. Викладач повідомляє їх аспірантам на початку навчального року.

Вхідний контроль є передумовою успішної організації вивчення дисципліни. Він дає змогу визначити наявний рівень знань аспірантів і слугує орієнтиром для реалізації індивідуального підходу в процесі викладання дисципліни та визначенні форм організації освітнього процесу і методів навчання.

Поточний контроль успішності аспірантів здійснюється протягом семестру. Під час опанування навчального матеріалу оцінюється аудиторна, самостійна робота та інші види навчальної діяльності аспіранта. Поточний контроль проводиться на кожному семінарському занятті та за результатами виконання завдань самостійної роботи. Він передбачає оцінювання теоретичної підготовки і практичних навичок аспірантів із зазначеної теми (зокрема й самостійно опрацьованого матеріалу) під час роботи на семінарських заняттях.

Поточне оцінювання всіх видів навчальної діяльності аспірантів здійснюється *за накопичувальною системою*.

Система оцінювання результатів навчання аспірантів з дисципліни «Етнолінгвістика: здобутки, проблеми, перспективи»

Види навчальної діяльності аспіранта	Аудиторна навчальна робота аспіранта					Самостійна навчальна робота аспіранта		Модульна контрольна робота
	Тема 1	Тема 2	Тема 3	Тема 4	Тема 5	Етнолінгвістичне дослідження, дотичне до теми кваліфікаційної роботи аспіранта	Комплексний етнолінгвістичний аналіз фольклорного тексту	
Максимальна кількість балів	5	5	5	5	5	15	10	50

Модульний контроль. Семестровому контролю з навчальної дисципліни «Етнолінгвістика: здобутки, проблеми, перспективи» передую написання аспірантами модульної контрольної роботи.

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи з дисципліни «Етнолінгвістика: здобутки, проблеми, перспективи»

Модульна контрольна робота містить 2 завдання, кожне з яких оцінюється за 25-бальною шкалою.

23-25 балів аспірант отримує за вичерпну, змістовну, логічну та послідовну за викладом відповідь, що містить самостійні судження та демонструє здатність творчого розв'язання завдання.

18-22 бали належать аспірантові за правильну, повну, змістовну, послідовну відповідь, що містить незначні помилки у викладі теоретичного матеріалу і практичного розв'язання проблеми, рівень самостійності суджень недостатній.

15-17 балів виставляються за умови, що відповідь неповна, схематична, є неточності і помилки в розкритті проблеми, рівень самостійності суджень недостатній.

14 балів і менше аспірант отримує у разі відсутності вичерпаної відповіді на питання, наявності значної кількості неточностей і фактологічних помилок, що свідчить про поверховість знань аспіранта.

Виконане завдання повинне містити такі змістово-композиційні частини: обґрунтування актуальності, викладення змісту, висновки.

Максимальна кількість балів за виконану МКР становить 50.

Підсумковий (семестровий) контроль проводиться з метою оцінювання результатів навчання аспірантів на завершальному етапі вивчення дисципліни.

№ з/п	Форма підсумкового контролю	Види навчальної діяльності аспіранта	Максимальна кількість балів
1.	Передбачений підсумковий контроль – залік	1. Аудиторна та самостійна навчальна робота аспіранта 2. Модульна контрольна робота (МКР) 3. Залік	50 50

Аспірант вважається допущеним до семестрового контролю, якщо він виконав усі види робіт, що передбачені робочою програмою навчальної дисципліни.

Незалежно від форми здобуття третього рівня вищої освіти (очної (денної і вечірньої) і заочної) аспіранти зобов'язані відвідувати аудиторні заняття і проходити всі форми поточного та підсумкового контролю, передбачені робочою програмою навчальної дисципліни.

У разі неможливості аспірантам вечірньої та заочної форми здобуття освіти відвідувати всі аудиторні заняття з об'єктивних причин, вони складають індивідуальний графік відвідувань (не менше 50%), а решту завдань виконують дистанційно. Аспіранти погоджують цей графік із викладачем і відділом науково-дослідної роботи. Графік повинен бути затверджений проректором з наукової роботи.

Якщо аспіранти денної форми здобуття вищої освіти через поважні причини (хвороба, надзвичайні сімейні обставини тощо) не можуть відвідувати певну кількість аудиторних занять, вони мають їх відпрацювати. Процедуру та форми терміни відпрацювання аспірантами денної форми здобуття освіти пропущених занять із навчальної дисципліни визначає кафедра української філології та славістики й доводить до відома аспірантів конкретні графіки відпрацювання пропущених занять з дисципліни і критерії оцінювання.

Семестровий контроль з навчальної дисципліни «**Етнолінгвістика: здобутки, проблеми, перспективи**» проводиться у формі *заліку* за обсягом усього навчального матеріалу, визначеного робочою програмою навчальної дисципліни, і в терміни, встановлені навчальним планом і графіком навчального процесу.

Оцінювання на заліку здійснюється за національною шкалою, за 100-бальною шкалою і шкалою ЄКТС. На заліку екзаменатор виставляє семестровий рейтинговий бал, оцінку за залік (“зараховано / не зараховано”), кількість балів за 100-бальною шкалою й оцінку за шкалою ЄКТС.

Аспіранти, які мають семестровий рейтинговий бал з навчальної дисципліни 60 і вище, отримують оцінку “зараховано” і відповідну оцінку у шкалі ЄКТС без складання заліку. Аспіранти, які мають семестровий рейтинговий бал з дисципліни 59 і нижче, складають залік.

Якщо аспірант на заліку отримав підсумкову оцінку з дисципліни за національною шкалою “не зараховано”, то, крім цієї оцінки, у відомості обліку успішності йому незалежно від набраного семестрового рейтингового балу виставляється оцінка FX за шкалою ЄКТС і 0 балів за 100-бальною шкалою.

Підсумковий рейтинговий бал	Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	A	Відмінно
82 – 89	B	добре
75 – 81	C	
66 – 74	D	задовільно
60 – 65	E	
0 – 59	FX	незадовільно

На заліку у графі відомості обліку успішності “Відмітка про залік” викладач виставляє:

- оцінку за залік за національною шкалою (“зараховано”);
- кількість балів, що відповідає підсумковому рейтинговому балу аспіранта з навчальної дисципліни (кількість балів за 100-бальною шкалою);
- оцінку за шкалою ЄКТС (A, B, C, D, E).

В Індивідуальний навчальний план аспірант записує точну назву дисципліни (аббревіатури не допускаються), кількість годин і кредитів, підсумкову оцінку з дисципліни за національною шкалою, кількість балів за 100-бальною шкалою і оцінку за шкалою ЄКТС.

9. Програма навчальної дисципліни. Тематичний план занять

№ п/п	№ і назва теми (включно із темами, що винесені на самостійне опрацювання)	Кількість годин							
		Денна форма				Заочна форма			
		Разом	у тому числі			Разом	у тому числі		
лекції	семінарські / практичні заняття		самостійна робота	лекції	семінарські / практичні заняття		самостійна робота		
<i>Модуль I</i>									
<i>Змістовий модуль I. Теоретичні й методологічні засади етнолінгвістики</i>									
1.	Етнолінгвістика як наука: мета, проблематика, зв'язок з іншими мовознавчими дисциплінами	8	2		5	8	2		6
2.	Основні етнолінгвістичні школи, їхні здобутки й методологічні засади	8	2		5	8			8
3.	Культурні коди українського фольклору та	8	2		5	8	2		6

	фразеології								
Змістовий модуль 2. Національна мова як виразник етнокультури									
1.	Українська культурно маркована лексика: проблеми дослідження	10	2	2	5	10		2	8
2.	Фразеологія як етномовне явище	10	2	2	6	10		2	8
3.	Українська народна символіка	10	2	2	6	10	2		8
4.	Основні концепти української лінгвокультури	8	2	2	6	8			8
5.	Давній український ономастикон: історичні особливості та культурні конотації	10	2		8	10			10
6.	Українські міфоніми й міфологеми	8	2		6	8			8
7.	Грамаічні категорії як об'єкт етнолінгвістики	10	2	2	8	10			10
	Усього годин	90	20	10	60	90	6	4	80

10. Рекомендована література (зокрема й Інтернет-ресурси)

Основна (базова):

1. Барилова, Г. К., Глуховцева, К. Д. (2011). Українська етнолінгвістика Навчальний посібник. Луганськ: Вид-во ЛНУ імені Тараса Шевченка.
2. Бартминський, Е. (2005) Языковой образ мира: очерки по этнолингвистике. Москва: Индрик.
3. Бацевич, Ф. С. (2009). Духовна синергетика рідної мови. Лінгвофілософські нариси. Київ: ВЦ «Академія».
4. Березович, Е. Л. (2007). Язык и традиционная культура: Этнолингвистические исследования. Москва: Индрик, 2007.
5. Вежбицкая, А. (2001) Понимание культур через посредство ключевых слов. Москва: Культура.
6. Вежбицкая, А. (1997). Язык. Культура. Познание. Москва: Языки славянской культуры.
7. Григоренко, Т.В. (2010). Етнографічна лексика і фразеологія у складі української літературної мови : монографія. Умань: ПП Жовтий.
8. Жайворонок, В. В. (2006). Знаки української етнокультури : [словник-довідник]. Київ : Довіра, 2006. 703 с.
9. Жайворонок, В. В. (2007). Українська етнолінгвістика. Нариси. Київ: Довіра, 2007.

10. Конобродская, В. Л. (2008). Украинская этнолингвистика: направления развития, проблемы и задачи. *Славяноведение*. № 4. 104–114.
11. Кононенко, В.І. (1996). Символи української мови. Івано-Франківськ: Плай.
12. Левченко, О. (2005). Фразеологічна символіка : лінгвокультурологічний аспект. Львів: ЛРІДУ НАДУ.
13. Лозко, Г. (2001). Етнологія України: Філософсько-теоретичний та етнорелігієзнавчий аспект Навчальний посібник. Київ: АртЕК.
14. Русанівський, В. (2004) Мовна картина світу в етнокультурній парадигмі. *Мовознавство*, 4, 3–8.
15. Савицька, О. В. (2011). Етнопсихологія : [навч. посіб.] Київ: Каравела.
16. Сімович, О. (1999). Поетична символіка української народної творчості: лінгвістичний аспект. Львів: Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича.
17. Слухай, Н. В. (2005) Етноконцепти та міфологія східних слов'ян в аспекті лінгвокультурології : [навч. посібник]. Київ: Поліграфічний центр «Київський університет».
18. Толстой, Н. И. (1995). Язык и народная культура. Очерки по славянской мифологии и этнолингвистике. Москва: Индрик.
19. Українська душа, (1992). Українська душа [збірка досліджень укр. ментальності]. Київ: Фенікс.
20. Шарманова, Н. М. (2015). Етнолінгвістика : навчальний посібник для студентів факультету української філології. Кривий Ріг : НПП АСТЕРІКС.

Додаткова:

1. Аркушин, Г. (2007). Діалектна назва: мотивація, культурологічний аспект. *Етнолінгвістичні студії*. Житомир, 38–47.
2. Баган, М. П. (2019). Символіка заперечення в українській лінгвокультурі. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв*, 2019, 1, 102–108. DOI: <https://doi.org/10.32461/2226-3209.1.2019.166575>
3. Войтович, В. (2005). Українська міфологія. Київ: Либідь.
4. Галинська, О. М. (2011). Природний код культури в українських і англійських інтертекстуальних фразеологізмах. *Філологічні трактати*. Суми, Т. 3, № 2. 45–51.
5. Годзь, Н. Б. (2004). Культурні стереотипи в українській народній казці : автореф. дис... канд. філос. наук . Харків: Харківський національний ун- т ім. В. Н. Каразіна.
6. Голубовська, І. О. (2003). Метафорико-символічні іпостасі зоонімів у рамках фрагмента мовної картини світу «царства тварин» (на матеріалі української, російської, англійської та китайської мов). *Мовознавство*. № 6. 61–68.
7. Голубовська, І. О. (2004). Паремії як відбиття ціннісних пріоритетів етнічної спільності (на матеріалі української, російської, англійської та китайської мов). *Мовознавство*. № 2–3. 66–74.
8. Гумбольдт, В. фон. (1985). Язык и философия культуры. Москва: Прогресс.
9. Добролюбова Г. (2003). Красне слово – як золотий ключ: постійні народні порівняння в говірках Середнього Полісся та суміжних територій. Житомир : Волинь.
10. Дяченко, Л. М. (1997). Функціонально-семантична характеристика безеквівалентної та фонові лексики сучасної української літературної мови : автореф. дис... канд. філол. наук : 10.02.01. Київ: НАНУ України.
11. Єрмоленко, С. С. (2009). Мовне моделювання дійсності і знакова структура мовних одиниць : [монографія]. Київ: Вид. дім Дмитра Бураго.
12. Жуйкова, М., (2007). Динамічні процеси у фразеологічній системі східнослов'янських мов: Монографія. – Луцьк: РВВ «Вежа».
13. Карасик, В. И. (2002). Культурные доминанты в языке. *Языковой круг : личность, концепты, дискурс*. Волгоград : Перемена, 166–205.
14. Коцюба, З. Г. (2009). Паремії як об'єкт етнолінгвопсихологічного дослідження. *Мовознавство*. № 2. С. 34–47.

15. Мельник, Л. В. (2001). Культурно-національна конотація українських фразеологізмів : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01. – Донецьк, ДонДУ.
16. Никитина, С. Е. (1993). Устная народная культура и языковое сознание. Москва: Наука.
17. Потебня, А. А. (1930). Из лекций по истории словесности: Басня. Пословица. Поговорка. Харьков: Гос. изд-во Украины.
18. Потебня, А. А. (1993). Мысль и язык. Кивв: СИНТО, 1993.
19. Потебня, А. А. (2000). Символ и миф в народной культуре. Москва: Лабиринт.
20. Селіванова, О. О. (2004). Нариси з української фразеології (психокогнітивний та етнокультурний аспекти) : [монографія]. Київ–Черкаси: Брама.
21. Славянские древности, (1994–2005). Славянские древности. Этнолингвистический словарь : в 5-и т. / Под ред. Н. И. Толстого. Москва: Международные отношения.
22. Тищенко, О. В. (2000). Обрядова семантика у слов'янському мовному просторі. Київ: КДЛУ.
23. Толстая, С. М. (2010). Семантические категории языка культуры. Очерки по славянской этнолингвистике. Москва: Либроком.
24. Толстая, С. М. (1996). Этнолингвистика : современное состояние и перспективы [Электронный ресурс]. Режим доступа : <http://www.ruthenia.ru/folklore/Study/Tolstaja.html>.
25. Толстой, Н. И. (1993–1997). Избранные труды [Электронный ресурс]. Режим доступа : <https://inslav.ru/publication/tolstoy-n-i-izbrannye-trudy-m-1997-1999-t-1-3>.
26. Хобзей, Н. (2002) Гуцульська міфологія. Етнолінгвістичний словник. Львів: Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України.
27. Ужченко, В. Д., Ужченко, Д. В. (2007). Фразеологія сучасної української мови. Київ: Знання.
28. Янів, В. (2006). Нариси до історії української етнопсихології. Київ: Знання, 2006.
29. Bartmiński, J. (1993). O profilowaniu pojęć w słowniku etnolingwistycznym. *O profilowaniu pojęć : Wybór prac*. Lublin : Wydawnictwo UMCS, 1993. P. 7–17.
30. Nерор-Ajdaczyć, L. (2007). Polska etnolingwistyka kognitywna: Pomoc dydaktyczna. Kijów: Centrum wydawniczo-poligraficzne «Uniwersytet Kijowski».

11. Додаткові ресурси (за наявності):

Посилання на електронні ресурси (не тільки відкриті), на яких розміщено додаткову інформацію щодо дисципліни – приклади контрольних та екзаменаційних завдань, тематика рефератів, методичні вказівки з виконання самостійної роботи тощо).

https://zu.edu.ua/centre_entolinvist.html	Центр етнолінгвістичних досліджень Житомирського державного університету імені Івана Франка zu.edu.ua
http://www.rastko.rs/projekti/etnoling/	Веб-сайт «Славянская этнолингвистика» Комісії з етнолінгвістики при Міжнародному комітеті славістів